

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

László Kovács

(Energi)

Del B – Särskilda frågor

1. *Enligt Internationella energiorganet kommer världens energiförbrukning att öka med 60 procent fram till 2030. Hur kommer detta att påverka miljön och reserverna av olja, kol och naturgas? Hur vill du säkerställa energiförsörjningen i det utvidgade EU?*

Vilka åtgärder avser du att vidta för att öka andelen förnybara energikällor, mot bakgrund av den utvärderingsrapport om förnybara energikällor som antogs av kommissionen i maj 2004? Vilken strategi avser du att tillämpa för att hantera svårigheterna med att uppnå målen i Kyotoprotokollet rörande halterna av koldioxidutsläpp, inbegripet under den andra fasen av genomförandet av systemet för handel med utsläppsrätter?

EU:s energipolitik måste kännetecknas av stabilitet och beslutsamhet för att energiförsörjningen skall kunna säkerställas för alla EU-medborgare, samtidigt som vår miljö måste skyddas fullt ut. Enligt de senaste energiprognoserna kommer en ökad energiförbrukning att betyda ökade utsläppsnivåer för miljön.

Halterna av koldioxidutsläpp i Europeiska unionen bedöms till och med kunna överstiga 1990 års nivå med 14 procent 2030. Med tanke på den globala effekten av energiförbrukning på miljön visar de ovannämnda prognoserna tydligt att det krävs ett snabbt agerande på gemenskapsnivå.

När det gäller försörjningstrygghet kommer en hög oljekonsumtion i kombination med att efterfrågan på naturgas förväntas stiga innebära att unionens beroende av import från tredjeländer ökar. Energiberoendet kan komma att öka från dagens 50 procent till omkring 68 procent 2030.

Beräkningarna grundar sig på att produktionen av inhemsk energi, i synnerhet av fasta bränslen och Nordsjöolja, gradvis kommer att minska.

Förutom fysiska leveransavbrott, inklusive frågan om tillräcklig infrastruktur för energitransporter, kommer energipriset att bli ytterligare ett allvarligt problem för Europeiska unionen. Bortsett från en komplicerad geopolitisk kontext i vissa

oljeproducerande länder, bidrar spekulation på oljemarknaden till att förvärra prisvolatiliteten.

I min politik kommer jag att ta hänsyn till den ram som 2000 fastställdes i Grönboken "Mot en trygg energiförsörjning", dvs. att begränsa en ökad efterfrågan och eftersträva mångfald i fråga om försörjning, både rent geografiskt och vad beträffar bränsle. Flera åtgärder har vidtagits under Prodikommissionen, såsom antagandet av direktivet om byggnaders energiprestanda och direktivet om främjande av kraftvärme. Dessa direktiv har dock ännu inte börjat visa resultat eftersom de håller på att införlivas i medlemsstaternas nationella lagstiftning. Andra initiativ undersöks just nu i rådet och parlamentet, t.ex. förslaget om åtgärder för att säkerställa en trygg elförsörjning och infrastrukturinvesteringar och förslaget om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster. Jag är optimistisk och tror att dessa förslag snabbt kommer att antas och jag är fast besluten att se till att de antagna direktiven tillämpas fullt ut.

Den senaste utvecklingen kräver dock nya insatser för att möta nya utmaningar. Förutom utvecklingen av förnybara energikällor krävs energieffektivitetsåtgärder inom produktion och energianvändning. Här bör också nämnas att infrastrukturer för energitransporter måste vidareutvecklas. Detta gäller främst naturgas, en energikälla som bidrar till att uppnå målen för miljö- och försörjningstrygghet. Följande särskilda åtgärder bör helst behandlas av nästa kommission.

För det första måste ett riktigt samarbete etableras med olje- och gasproducenter och transitländer, såsom Ryssland, Ukraina och andra länder som precis som EU eftersträvar stabilitet och säkerhet på energimarknaderna. Sedan starten i oktober 2000 ser dialogen mellan EU och Ryssland, vår viktigaste samarbetspartner när det gäller energi, lovande ut. Det är också viktigt att upprätthålla en dialog med leverantörer från Mellanöstern och utöka energisamarbetet med länderna på västra Balkan, med partners i det nya grannskapet och Kaspiska regionen.

En integrering av EU:s och Rysslands elsystem kan också bidra till att säkerställa energiförsörjningen och konsumenternas välfärd. Detta nya samarbete på elmarknaden måste emellertid baseras på principen om ömsesidighet i samband med att den ryska marknaden öppnas, och vara helt i enlighet med miljökraven och de stränga kärnsäkerhetskraven

- För det andra behövs särskilda åtgärder för att främja en säker energiförsörjning inom EU. Kommissionens senaste förslag om oljelager blev inte väl mottaget. Ändå tror jag, med tanke på de erfarenheter som har gjorts på senare tid, att ett system baserat på en gemensam användning av oljelager i en eventuell krissituation som skulle kunna äventyra EU:s ekonomiska tillväxt, bör beaktas. Det är särskilt viktigt eftersom oljemarknaden kännetecknas av instabilitet, som har sina orsaker inte bara i fysiska leveransavbrott, utan också i spekulation. Diskussionerna om de föreslagna el-, gas- och energieffektivitetsdirektiven måste också snabbt slutföras. I december 2003 föreslog kommissionen ett åtgärdspaket om framför allt säker energiförsörjning där det ingick ett antal investeringsskyldigheter avsedda att garantera en väl fungerande inre marknad.

- För det tredje bör andelen förnybara energikällor öka avsevärt. EU kan ännu inte uppfylla de överenskomna målen för grön el fram till 2010. Eftersom EU:s finansiella resurser är begränsade är effektiva stödåtgärder från medlemsstaternas sida, inbegripet prissättning, högst väsentliga om tillräckligt med ”grön” el skall kunna produceras. Ett EU-initiativ vars syfte är att skapa en samordnad politik avseende prissubventioner bör beaktas. Kommissionen betraktar dessutom förnybara energikällor som viktiga framtida tekniker och den europeiska industrin är på många av dessa områden världsledande, t.ex. inom vindkraft. Jag kommer således att sträva efter att ytterligare stärka forskningen och utvecklingen inom sektorn för förnybara energikällor.

För att uppfylla Kyotomålen behövs ytterligare energieffektivitetsåtgärder. Kärnkraft som inte ger utsläpp av koldioxid kommer att fortsätta att spela en roll i vår allmänna energipolitik – vars främsta utmaning är en säker och hållbar energiförsörjning för våra medborgare. Förutom energipolitiken kommer systemet med handel med utsläppsrätter att införa en marknadsmekanism som motiverar energieffektivitet och användning av förnybara energikällor. För att begränsa förlusten av konkurrenskraft för den europeiska industrin bör EU fullt ut använda de flexibla mekanismerna och betrakta det som ett utrikespolitiskt mål att andra med omfattande utsläpp antar harmoniserade eller liknande åtgärder för att nå Kyotomålen.

Efter att det i juni 2006 gjorts en översyn av systemet med handel med utsläppsrätter kommer en rapport överlämnas med lämpliga förslag som jag kommer att arbeta närmare med tillsammans med mina kommissionskollegor.

2. Hur ser du på frågan om säkerhetsnormer rörande driften av såväl befintliga kärnkraftverk som anläggningar för hantering av kärnavfall och när det gäller upprättandet samt sökandet efter platser för och upprättandet av nya anläggningar för slutförvaring av kärnavfall? Vilken är er strategi för att slutföra den nuvarande lagstiftningsprocessen rörande dessa frågor? Är kommissionen beredd att utnyttja alla de befogenheter som den har enligt Euratomfördraget?

Jag är övertygad om att den viktigaste frågan inte är att vara för eller mot kärnkraft, utan att se till att nuvarande och framtida kärnkraftsanläggningar inom EU och i vårt grannskap är säkra, vilket skulle dämpa allmänhetens farhågor. Jag kommer framför allt att koncentrera mig på att med hjälp av Euratomfördraget förbättra kärnsäkerheten.

Kärnkraft genererar ungefär en tredjedel av unionens el utan att släppa ut växthusgaser. Kärnkraftsanläggningar med tillhörande avfallsanläggningar utgör därför en oumbärlig del av EU:s energimix. För att skydda EU-medborgarnas hälsa och säkerhet måste kärnkraftsindustrin hålla samma höga säkerhetsnivå i hela EU, och frågan om hantering av kärnavfall måste lösas på bästa sätt. Kärnkraftspaketet som lades fram i januari 2003 om kärnsäkerheten och hantering av kärnavfall strävade efter just detta. Ett gemensamt regelverk skulle kunna öka öppenheten rörande kärnkraft och på så sätt förbättra allmänhetens uppfattning om denna energikälla. Det kommer också att uppmuntra de nationella kärnsäkerhetsmyndigheterna att samarbeta mer och öka användningen av bästa praxis inom hela unionen. På grund av de markanta skillnaderna mellan kärnkraftstekniken

i de olika medlemsstaterna är det ännu inte möjligt att fastställa harmoniserade exakta säkerhetsnormer som skall kunna tillämpas i alla anläggningar.

Hantering av kärnavfall, i synnerhet högaktivt avfall, är en mycket riskfylld fråga inom kärnkraften. Om en ny kärnteknisk anläggning uppförs måste det finnas klara och tydliga planer som beskriver hur slutförvaring för alla slags avfall skall ske. Lågaktivt avfall slutförvaras till största delen på ett säkert sätt, men än så länge sker ingen slutförvaring av högaktivt avfall i någon medlemsstat. Den främsta anledningen är att det varken finns stöd hos allmänheten eller politiskt stöd för att hitta lämpliga platser för slutförvaringsanläggningar. Medlemsstaterna kommer oundvikligen att utvecklas snabbt på detta område och då fullt ut engagera allmänheten i processen. Kommissionen kommer att rådfråga Europaparlamentet för att få dess stöd i viktiga initiativ som kräver att man går vidare på detta område. Jag skulle vilja betona att målet inte är att göra det lättare att dumpa avfall utanför våra gränser, men att hitta en lösning på både lång och kort sikt som allmänheten kan acceptera.

Den nuvarande lagstiftningsprocessen i rådet har fått stöd av en majoritet av medlemsstaterna, men de utgör ännu inte en kvalificerad majoritet. Vi måste diskutera med minoriteten av medlemsstaterna om varför de inte vill acceptera en tvingande europeisk lagstiftning på området för kärnsäkerhet. Vi måste försöka övertyga de politiskt ansvariga och beslutsfattarna i medlemsstaterna att vårt förslag ligger i deras och allmänhetens intresse. Vi hoppas på Europaparlamentets stöd i denna fråga. Förhoppningsvis underlättar det ändrade förslaget, som tar hänsyn till parlamentets föreslagna ändringar samt till de omfattande diskussionerna i rådet, antagandet av direktiven i fråga.

Bestämmelserna i Euratomfördraget gäller för kärnkraftssektorn och vi måste se till att alla mål uppfylls på ett korrekt sätt. Ett antagande av den föreslagna lagstiftningen kommer att innebära att kommissionen fullt ut och på ett mer konsekvent och ansvarsfullt sätt kan utnyttja de befogenheter som Euratomfördraget medger. Jag vill ta tillfället i akt och påpeka att en strikt tillämpning av de andra bestämmelserna i Euratomfördraget också är viktig. Befogenheten att kunna kalla en person till förhör, som fastställs i Euratomfördragets artikel 82, tillämpades t.ex. nyligen i samband med kärnämneskontroller vid Sellafield (Förenade kungariket). Jag har för avsikt att se till att alla sådana bestämmelser tillämpas varje gång det visar sig nödvändigt. Inspektionsrollen måste också erkännas genom att Euratomfördraget tillämpas fullt ut, i detta avseende kommer en reform av kärnämneskontrollerna att innebära en optimering av antalet inspektioner och hur de är utformade.

Det är dessutom mycket angeläget att se till att det i nästa budgetplan finns resurser för att skynda på en avveckling av de anläggningar som inte uppfyller EU-normer. I detta avseende räknar jag med Europaparlamentets stöd.

3. **Hur bedömer du för närvarande den liberaliserade energimarknaden? Vad ämnar du göra för att förbättra medlemsstaternas införlivande av de relevanta lagarna med den nationella lagstiftningen för att undvika den nuvarande asymmetrin mellan dem? Vad anser du om konkurrens och en rättvis spelplan på energimarknaden, både mellan olika företag (marknadsdominans, tillgång till medel för avveckling) och olika energislag (sambandet mellan Euratomfördraget och reglerna för inre marknaden)?**

En konkurrenskraftig marknad är det bästa sättet att säkerställa kostnadseffektivitet och teknisk innovation i energiproduktionen. En öppen energimarknad kan erbjuda våra medborgare och industrin lägre energipriser, skapa välfärd och sysselsättning och öka konkurrenskraften. En liberalisering av marknaden är en stor utmaning för energipolitiken som kräver kontinuerliga insatser från institutionernas sida. På en inre energimarknad måste vi se till det inte förekommer några elkriser av det slag som de i Nordamerika eller i EU förra året.

Skyldigheten att tillhandahålla tjänster är fortfarande en hörnsten i vårt koncept om den inre marknaden.

Trots att väsentliga framsteg gjordes under Prodikommissionen när det gällde att skapa en intern el- och gasmarknad måste man tillstå att det fortfarande inte finns någon konkurrenskraftig europeisk el- och gasmarknad med likvärdiga konkurrensvillkor i alla medlemsstater. Detta får inte fortgå. Att öppna energimarknaderna för konkurrens och integrera dem var, och är fortfarande, en mycket viktig aspekt av Lissabonmålet. För att komma till rätta med detta måste man självfallet se till att alla medlemsstater fullt ut tillämpar gällande regelverk. De två nya direktiven och förordningen som styr användningen av gränsöverskridande kapacitet är ett viktigt steg i rätt riktning och dessa bör tillämpas fullt ut. Jag skall personligen på nära håll följa denna process.

Jag är dock mycket tveksam till huruvida detta är tillräckligt. Inte heller det senaste åtgärds paketet kommer, enligt min mening, att göra marknaden tillräckligt effektiv i alla EU-regioner och minska det stora antalet företag med en dominerande ställning. Dessutom ger också det här sista paketet medlemsstaterna möjlighet att i stor utsträckning agera på egen hand när det gäller åtskillnad och tillsynsmyndigheters befogenheter och oberoende. Därför kommer det troligen att finnas kvar skillnader i fråga om hur effektivt marknaden på olika håll faktiskt öppnats för konkurrens.

Jag skall analysera situationen noggrant och min stab kommer i slutet av 2005 att skriva en rapport till parlamentet och rådet om det sista åtgärds paketets effektivitet. Jag tror redan på detta stadium att ytterligare åtgärder antagligen kommer att behövas. Den inre energimarknaden är faktiskt fortfarande delad genom nationella gränser eftersom en inre handel förhindras av begränsningar i infrastrukturen, företag med dominerande ställning på marknaden och diverse hinder i lagstiftningen. Tillsammans med min kollega i kommissionen med ansvar för konkurrensfrågor skall jag se till att kraven på åtskillnad uppfylls och att andra åtgärder skyddar konsumenternas intressen på bästa sätt.

Förutom ytterligare garantier när det gäller skyldigheten att tillhandahålla tjänster skall kommissionen vid behov föreslå andra alternativ, som eventuellt innehåller åtgärder för att antalet företag med en dominerande ställning på marknaden skall kunna minskas eller för att undvika att företag får en sådan ställning genom att förbättra tredje parts tillträde till el- och gassystemen, genom att öka den tillgängliga länkkapaciteten och utvidga den inre marknaden till grannländer. Sådana initiativ kan t.ex. innebära åtskillnad i större utsträckning, utökade befogenheter för de nationella tillsynsmyndigheterna, ett direktiv om krav på minimimål för den tillgängliga länkkapaciteten och ett snabbare planeringsförfarande för prioriterade infrastrukturprojekt. Den befintliga infrastrukturen

bör också utnyttjas effektivare. Kommissionen bör främja vidare regional harmonisering av de befintliga marknadssystemen och arbeta mot vårt mål att skapa en helt integrerad inre marknad. Sådana initiativ skulle bidra till att säkerställa en effektiv konkurrens och garantera en marknad med likvärdiga konkurrensvillkor. Vi måste även se till att ta itu med den eventuella snedvridningen som tillgången till avvecklingsfonderna för andra ändamål än avveckling kan ge upphov till. Därutöver måste vi fortsätta att kontrollera det statliga stödet i elsektorn och investeringar i kärnkraftsindustrin, och agera på bästa sätt.

4. **Enligt fördraget skall miljöskyddskraven "integreras i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik och verksamhet". På vilket sätt skulle du vilja se till att principen om integrering verkligen omsätts i praktiken inom just ditt ansvarsområde?**

Under de senaste åren har kommissionen utvecklat en integrerad strategi för att säkerställa energiförsörjningen inom unionen och främja utvecklingen av ett energisystem som respekterar miljön i syfte att uppfylla unionens åtaganden enligt Kyotoprotokollet. Åtgärder har t.ex. vidtagits för att diversifiera energikällorna genom främjandet av biobränslen och förnybara energikällor för elproduktion eller för att förbättra kontrollen av energifterfrågan genom olika åtgärder såsom en förbättring av byggnaders energiprestanda med syftet att spara upp till 22 procent i energikonsumtion.

Jag är helt och hållet övertygad om att utvecklingen av förnybara och nya energikällor – särskilt vindkraft, vatten (väte och bränsleceller), solenergi och biomassa – bör fortsätta vara ett av de främsta målen i Europeiska kommissionens energipolitik. Dessa energikällor har en enorm potential som borde utvecklas mer under de närmaste åren. EU har självt fastställt det ambitiösa målet att en andel på 12 procent av den totala energikonsumtionen år 2010 skall komma från förnybara energikällor. Det är min förhoppning att EU skall uppnå detta mål, men det behövs fler genomgripande åtgärder såväl som ett starkt engagemang från samtliga medlemsstater.

Förutom åtgärder såsom genomdrivande av att gällande lagstiftning efterlevs, kampanjer och mer forskning och aktiviteter för utveckling på området bör Europeiska unionen främja prissättningsystem med syfte att stödja utvecklingen av nya och förnybara energitekniker tills de blir ekonomiskt lönsamma. Många medlemsstater har redan inrättat system för att stödja energi som har producerats från förnybara källor. Eftersom det saknas samordning mellan nationella åtgärder har man dock kunnat notera att stödet inte är optimerat. Jag anser att en av den nya kommissionens uppgifter kommer att vara att föreslå alla medlemsstater att de upprättar ett effektivt system för att stödja förnybara och nya energikällor som gör att dessa kan konkurrera på ett effektivt sätt på marknaden. I detta sammanhang kommer kommissionen att ta hänsyn till redan befintliga system och den erfarenhet medlemsstaterna har på området.

EU-stöd för forskning och teknisk utveckling av nya och förnybara energikällor bör också stärkas. Mitt mål för det nya ramprogrammet för forskning som startar 2007 är att avsevärda medel avsätts för forskning inom miljövänliga energitekniker. Avslutningsvis vill jag nämna att EU har en viktig roll att spela när det gäller att undanröja institutionella och administrativa hinder, öka medvetenheten bland lokala och regionala aktörer och underlätta ett utbyte av know-how och god praxis.

5. **Hur stor vikt avser du att lägga vid forskning som rör hållbar utveckling: utveckling och främjande av miljövänlig teknik, intelligent energianvändning, alternativ energi osv, och vilka åtgärder avser du att vidta för att åstadkomma en ny inriktning av vårt näringsliv mot bakgrund av detta mål?**

Jag kommer att lägga stor vikt vid aktiviteter på forskning inom området för en hållbar utveckling. Jag anser att energiforskning i framtiden skall bygga på erfarenheter från det nuvarande ramprogrammet och att budgeten skall koncentreras till energiforskning på kort sikt och demonstrationsprojekt som kan överbrygga klyftan mellan forskningsframgångar i laboratorier och en omfattande spridning på marknaden. De främsta målen med energiforskning på kort sikt skall vara (i) att minska utsläpp av växthusgaser med hjälp av en minskad konsumtion av konventionella energikällor genom en förbättring av konkurrenskraften hos nya och förnybara energikällor och en minskning av den allmänna energiefterfrågan och (ii) att förbättra EU:s energiförsörjning genom en diversifierad energiförsörjning och en intelligent hantering av infrastrukturer för energiförsörjning.

I detta sammanhang bör prioritet ges till projekt som kommer (i) att förbättra konkurrenskraften hos nya och förnybara energikällor genom att minska kostnader och förbättra elproduktionen, uppvärmningen och kylningen, alternativen till mineralolja såsom biobränslen och väte, (ii), att minska den allmänna energiefterfrågan genom att optimera energiprestandan hos byggnaderna, kraftvärme- och fjärrvärmesystemen och (iii) att införa en diversifierad energiförsörjning och en intelligent hantering av infrastrukturen för energiförsörjningen, särskilt med inriktning på kraftöverföringsnät och distributionssystem på nationell och regional nivå samt på EU-nivå. Högsta prioritet bör också ges till spridning och marknadsföring av resultat.

Slutligen kommer jag någon gång under de närmaste månaderna att till kommissionen överlämna ett nytt ramprogram för innovation och konkurrenskraft som är baserat på det nuvarande programmet "Intelligent energi - Europa" (2003-2006). Genomförandebyrån, som nyligen inrättades, har till uppgift att genomföra programmet "Intelligent energi - Europa" som kommer att bidra till en optimering av hanteringen och effektiviteten i detta nya program.

Genomförandet av EU:s forskningsprogram har lett till en dynamisk utveckling av Europas hållbara energitekniker. Inom vissa tekniker har den europeiska industrin tom. blivit världsledande. Jag är övertygad om att framtida forsknings- och demonstrationsprogram skall utformas på ett sätt som ytterligare befäster denna ställning. Det kommer därför att krävas ett lämpligt rambelopp och jag hoppas kunna räkna med Europaparlamentets stöd i detta avseende.